

Het Verhaal van Woerden

Verhaal 34

Voortgezet onderwijs in Woerden

Wet Middelbaar Onderwijs

In 1863 wordt in Nederland de Wet op het Middelbaar Onderwijs ingevoerd. Hiermee ontstaat een nieuwe onderwijslaag tussen de scholen voor Uitgebreid Lager Onderwijs (ULO) en het academisch onderwijs. De ULO-scholen zijn ontstaan op grond van de Onderwijswet van 1857 en bieden de mogelijkheid voor begaafde leerlingen om na de lagere school verder te leren en zich voor te bereiden op de Hogere Burgerschool (HBS), voor het huishoudonderwijs of het technisch onderwijs.

Avondtekenschool

In Woerden en omgeving is het ULO (ook wel MULO - Meer Uitgebreid Lager Onderwijs) tot 1873 de enige vorm van "voortgezet onderwijs". Daar komt in 1873 verandering in als de afdeling Woerden van de Vereniging ter bevordering van Fabrieks- en Handwerksnijverheid een "ambachtstekenschool" opricht. Het is geen echte school, meer een cursus, die gevolgd kan worden door jongens van twaalf jaar en ouder. De school wordt, behalve door de vereniging, betaald uit schoolgeld en subsidies van de gemeente, de provincie en de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen. De leerlingen krijgen vakken als bouwkundig tekenen, rekenen, wiskunde en boekhouden. Ondertussen geeft de kantonrechter, tevens voorzitter van het bestuur, in de eerste jaren ook nog wat (gratis) lessen staatsinrichting.

Deze avondtekenschool, waarvan Willem Gestel, de vader van de bekende Woerdense kunstenaar Leo Gestel, nog lange tijd directeur is, wordt vanaf het begin van de vorige eeuw steeds groter. De lessen worden aanvankelijk gegeven in de oude stadsburgerschool aan het Kerkplein (later drukkerij Zuijderduijn) en vanaf 1926 in een nieuw schoolgebouw aan de Steenkuilen (Prinsenlaan). Rond die tijd volgen al ruim 75 leerlingen uit Woerden en omgeving de avondcursussen. De school is sinds 1919 erkend als school op grond van de wet op het Nijverheidsonderwijs.

Ambachtsschool

Er ontstaat meer behoefte aan een school voor uitgebreider technisch onderwijs. In 1941 komt de Ambachtsschool Woerden en Omstreken tot stand, aanvankelijk ook gevestigd aan de Prinsenlaan, maar vanaf 1954 in een nieuwe school aan de Burgemeester H.G. van Kempensingel.

HBS en Minkema

Het duurt tot 1919 voordat er een tweede school voor middelbaar onderwijs in Woerden komt. Op initiatief van een aantal notabelen uit Woerden en omliggende plaatsen wordt in dat jaar de *Vereniging tot stichting en instandhouding van een Hogere Burger School* opgericht. De eerste voorzitter van de vereniging is toekomstig notaris Frederik August Minkema. De school begint in een pand aan de Havenstraat, maar wordt vanaf 1925 voortgezet in een nieuw schoolgebouw aan de Van der Valk Boumanlaan. De school is van groot belang voor de centrumfunctie van Woerden: uit de omliggende plattelandsgemeenten gaan leerlingen hier naar school. De school blijft tot 1961 onder particulier bestuur. In 1961 verandert het in een Rijksscholengemeenschap voor vwo en havo, die in de jaren '90, na een korte periode als gemeentelijke school, weer verzelfstandigd wordt. De naam verandert in F.A. Minkemaschool en sinds de schaalvergroting in het Woerdens onderwijs aan het begin van deze eeuw staat de, sinds 1925 enorm uitgebreide school, bekend als het Minkema College. In 2013 verhuizen het havo en vwo naar een nieuw gebouw aan de Minkemalaan. Het vmbo betreft een nieuw pand aan de Steinhagenseweg.

Landbouwschool

Naast deze scholen komt er in 1930 een derde school voor voortgezet onderwijs bij: de Christelijke Lagere Landbouwschool aan de Nieuwendijk. Hoewel er al in 1920 wordt gedacht en vergaderd over de oprichting duurt het nog tien jaar voordat de school er eindelijk komt. Al in het eerste jaar gaan er 32 jongens uit Woerden en omgeving naar deze school. Onder de directeuren W.P. Cnossen en J. van Bemmelen komt de Landbouwschool tot grote bloei, maar in 1973 kan de relatief kleine school niet meer op tegen de, wat leerstof betreft, ruimer opgezette landbouwscholen in Breukelen, Alphen en Gouda. De Landbouwschool wordt opgeheven, maar heeft gedurende haar ruim veertigjarig bestaan een belangrijke vormende functie voor boerenzoons uit het Groene Hart.

Kalsbeek

Naast deze drie specifieke scholen ontstaan uit de Christelijke en Rooms-Katholieke lagere scholen ook scholen voor ULO-onderwijs, die op hun beurt weer tot grotere scholen voor middelbaar onderwijs uitgroeien. Zo ontstaan de Rooms-Katholieke St. Jozef mavo, de christelijke F. Kalsbeek Scholengemeenschap voor mavo, havo en vwo en de Christelijke school voor Lager Beroepsonderwijs Oversingel.

Al deze scholen gingen aan het begin van deze eeuw op in twee grote scholengemeenschappen: het Kalsbeek College en het Minkema College met

verschillende vestigingen. Nog altijd worden deze scholen bezocht door een groot aantal leerlingen uit de omgeving van Woerden, waardoor de stad tot op de dag van vandaag een regionaal centrum voor voortgezet onderwijs is gebleven.

In Woerden is daarnaast ook het Futuracollege gevestigd dat Praktijkonderwijs verzorgt. En aan de Polanerbaan vinden we de MBO Rijnland, voor middelbaar beroepsonderwijs in tal van sectoren.

Meer weten?

Woerden en omgeving:

- Doorn, C.J. van *50 jaar HBS in Woerden (F.A. Minkemaschool)* (Woerden, 1970)
- *Herinnering aan het LXXVste jaar der vestiging te Woerden van de eerv. Zusters Franciscanessen van Roosendaal* (z.pl., 1916)
- *Het technisch onderwijs te Woerden 1879-1941-1966* (Woerden, 1966)
- *RSG FA Minkema* (Woerden, 1989)
- Cnossen, A; Andel, C. van; e.a. *Ruim baan voor de Kalsbeek: 1917-1987, van MULO tot brede scholengemeenschap* (Woerden/Arnhem, 1987)
- Schipper, H. *40 jaar technisch onderwijs in Woerden* (Woerden, 1981)
- Stolwijk, G.G. *Een goedgevuld pakhuis: de geschiedenis van ruim 400 jaar onderwijs in Woerden van ca. 1500 tot 1920* (Woerden, 2009)

Rechten

Het geheel of gedeeltelijk overnemen van de tekst is toegestaan onder vermelding van "Bron: Het Verhaal van Woerden".